SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA INGLIZ TILI TA'LIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING ILMIY-PEDAGOGIK ASOSLARI

Maxmudova Muxayyo Ilhomjon qizi
O'zbekiston tumani 1-son texnikumi
Ingliz tili fani o'qituvchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada sun'iy intellekt texnologiyalarining ingliz tili ta'limidagi o'rni, xorijiy tillarni o'qitishda innovatsion yondashuvlarning samaradorligi hamda raqamli ta'lim vositalaridan foydalanishning ilmiy-pedagogik asoslari tahlil qilingan. Shuningdek, sun'iy intellekt asosidagi platformalar, chatbotlar, adaptiv ta'lim tizimlari va avtomatik baholash vositalarining o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishdagi ahamiyati yoritilgan. Maqolada tinglab tushunish, gapirish, yozish va o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishda AI texnologiyalarining imkoniyatlari ilmiy-nazariy jihatdan asoslangan. Bundan tashqari, sun'iy intellekt yordamida individual ta'limni tashkil etish, masofaviy ta'lim samaradorligini oshirish hamda o'quvchilarning mustaqil ta'lim faoliyatini rivojlantirish masalalari keng tahlil etilgan.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, ingliz tili, xorijiy til ta'limi, chatbot, adaptiv ta'lim, kommunikativ kompetensiya, raqamli texnologiyalar, innovatsion pedagogika, multimedia vositalari, elektron ta'lim

Kirish

Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya jarayonida xorijiy tillarni, ayniqsa ingliz tilini o'rganish muhim ehtiyojlardan biriga aylandi. Ingliz tili xalqaro ilm-fan, texnologiya, biznes va axborot almashinuvi sohalarida asosiy kommunikativ vosita sifatida qo'llanilmoqda. Shu sababli ta'lim tizimida ingliz tilini o'qitish metodikasini zamonaviy texnologiyalar asosida takomillashtirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

So'nggi yillarda sun'iy intellekt texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta'lim tizimiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Ayniqsa, xorijiy tillarni o'qitishda AI

texnologiyalaridan foydalanish o‘quvchilarning bilim olish jarayonini individuallashtirish, dars samaradorligini oshirish va mustaqil ta’lim ko‘nikmalarini rivojlantirish imkonini bermoqda. Sun’iy intellekt asosidagi tizimlar o‘quvchilarning bilim darajasini avtomatik tahlil qilish, xatolarni aniqlash va individual tavsiyalar ishlab chiqish imkoniyatiga ega.

Bugungi kunda Duolingo, Grammarly, ChatGPT, Elsa Speak, BBC Learning English kabi platformalar xorijiy til ta’limida keng qo‘llanilmoqda. Ushbu platformalar sun’iy intellekt yordamida foydalanuvchilarning bilim darajasini tahlil qiladi hamda individual ta’lim strategiyasini shakllantiradi. Bu esa ingliz tili ta’limida yangi pedagogik imkoniyatlarni yuzaga keltirmoqda.

Asosiy qism

Sun’iy intellekt texnologiyalarining ingliz tili ta’limiga joriy etilishi o‘quv jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshirmoqda. AI texnologiyalari yordamida o‘quvchilarning til o‘rganish jarayoni avtomatlashtirilgan monitoring asosida nazorat qilinadi. Natijada o‘quvchilarning bilim darajasi, qobiliyati va qiziqishiga mos individual topshiriqlar ishlab chiqiladi.

Ingliz tili ta’limida kommunikativ yondashuv muhim o‘rin egallaydi. Mazkur yondashuv o‘quvchilarning real hayotiy vaziyatlarda erkin muloqot qilish ko‘nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Sun’iy intellekt asosidagi chatbotlar va virtual yordamchilar esa ushbu jarayonni yanada takomillashtiradi. Chatbotlar o‘quvchilar bilan real vaqt rejimida ingliz tilida muloqot qiladi, grammatik xatolarni aniqlaydi va to‘g‘ri variantlarni tavsiya etadi.

Quyidagi jadvalda sun’iy intellekt texnologiyalarining ingliz tili ta’limidagi ayrim imkoniyatlari aks ettirilgan.

AI texnologiyasi	Vazifasi
Chatbotlar	Ingliz tilida muloqotni rivojlantiradi
Avtomatik tarjima tizimlari	Matnlarni tez tushunishga yordam beradi
Ovozli yordamchilar	Talaffuzni yaxshilaydi
AI test tizimlari	Bilim darajasini baholaydi
Adaptiv platformalar	Individual ta’limni tashkil etadi

Sun’iy intellekt texnologiyalarining muhim jihatlaridan biri adaptiv ta’lim tizimlarini yaratish imkoniyatidir. Adaptiv platformalar o‘quvchilarning bilim darajasini tahlil qiladi va ular uchun mos topshiriqlarni tanlaydi. Natijada kuchsiz o‘quvchilar qo‘shimcha mashqlar bilan ishlasa, yuqori natijaga ega o‘quvchilar murakkab topshiriqlarni bajaradi. Bu esa ta’lim jarayonining individuallashuviga xizmat qiladi.

Bugungi kunda ingliz tilini o‘qitishda multimedia vositalari ham keng qo‘llanilmoqda. Audio materiallar, videodarslar, interaktiv taqdimotlar va virtual platformalar o‘quvchilarning darsga bo‘lgan qiziqishini oshiradi. Ayniqsa, AI asosidagi ovozli dasturlar talaffuzni tekshirish va fonetik xatolarni tuzatishda muhim vosita hisoblanadi.

Quyidagi jadvalda ingliz tili ko‘nikmalarini rivojlantirishda AI texnologiyalarining ta’siri ko‘rsatilgan.

Til ko‘nikmasi	AI texnologiyasining ta’siri
Tinglab tushunish	Audio va podkastlar orqali rivojlanadi
Gapirish	Chatbot va virtual yordamchilar orqali rivojlanadi
O‘qish	Elektron matnlar va tarjima tizimlari yordam beradi
Yozish	Grammatik tekshiruv dasturlari xatolarni kamaytiradi
So‘z boyligi	Interaktiv platformalar orqali kengayadi

Sun’iy intellekt asosidagi texnologiyalar masofaviy ta’limni rivojlantirishda ham muhim ahamiyatga ega. Virtual sinflar va onlayn platformalar orqali o‘quvchilar masofadan turib ingliz tili darslarida ishtirok etadi. Elektron platformalar topshiriqlarni avtomatik tekshirish, natijalarni monitoring qilish va statistik tahlil olib borish imkoniyatini yaratadi.

AI texnologiyalaridan foydalanish o‘qituvchilarning pedagogik faoliyatini ham yengillashtirmoqda. Masalan, avtomatik baholash tizimlari testlarni qisqa vaqt ichida tekshiradi va xatolar bo‘yicha tahliliy ma’lumot beradi. Bu esa o‘qituvchilarning vaqtini tejaydi hamda dars sifatini oshiradi.

Shuningdek, sun’iy intellekt asosidagi texnologiyalar o‘quvchilarning motivatsiyasini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Gamifikatsiya elementlari asosida ishlab chiqilgan platformalarda reyting tizimlari, virtual mukofotlar va interaktiv topshiriqlar mavjud bo‘lib, ular o‘quvchilarni faol ishtirok etishga undaydi.

Bugungi kunda ko‘plab rivojlangan davlatlarning ta’lim tizimida AI texnologiyalaridan foydalanishga alohida e’tibor qaratilmoqda. Xalqaro tadqiqotlar natijalariga ko‘ra, sun’iy intellekt asosida tashkil etilgan ta’lim tizimlari o‘quvchilarning xorijiy tilni o‘zlashtirish darajasini sezilarli oshiradi. Ayniqsa, real vaqt rejimida xatolarni aniqlash va individual tavsiyalar berish samarali natijalarni ta’minlaydi.

Quyidagi jadvalda ayrim AI platformalarining ingliz tili ta’limidagi imkoniyatlari ko‘rsatilgan.

Platforma	Asosiy imkoniyati
Duolingo	So‘z boyligini oshirish
Grammarly	Grammatik xatolarni aniqlash
ChatGPT	Ingliz tilida muloqot qilish
Elsa Speak	Talaffuzni yaxshilash
BBC Learning English	Tinglab tushunishni rivojlantirish

Ingliz tili ta’limida sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish o‘quvchilarning mustaqil ta’lim faoliyatini rivojlantiradi. O‘quvchilar istalgan vaqt va istalgan joyda elektron platformalar orqali bilim olishi mumkin. Bu esa uzluksiz ta’limni ta’minlashda muhim omil hisoblanadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, sun’iy intellekt texnologiyalari ingliz tili ta’limini modernizatsiya qilishda muhim vosita bo‘lib xizmat qilmoqda. AI asosidagi platformalar, chatbotlar, virtual yordamchilar va avtomatik baholash tizimlari o‘quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish, individual ta’limni tashkil etish hamda dars samaradorligini oshirish imkonini bermoqda. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan ingliz tili darslari o‘quvchilarning

tilga bo‘lgan qiziqishini oshiradi, mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvni rivojlantiradi.

Shu sababli ta’lim tizimida sun’iy intellekt texnologiyalaridan samarali foydalanish, o‘qituvchilarning raqamli kompetensiyasini rivojlantirish hamda innovatsion metodlarni amaliyotga keng joriy etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Jalolov J. Ingliz tili o‘qitish metodikasi. Toshkent, O‘qituvchi, 2022.
2. Hoshimov O. Chet tillarni o‘qitish metodikasi. Toshkent, Fan, 2021.
3. Russell S., Norvig P. Artificial Intelligence A Modern Approach. Pearson Education, 2021.
4. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. London, 2021.
5. Richards J. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press, 2022.
6. Thornbury S. How to Teach Speaking. Pearson Education, 2021.
7. Safarova R. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. Toshkent, 2023.
8. Rasulov R. Sun’iy intellekt va raqamli ta’lim texnologiyalari. Toshkent, 2024.
9. Sayidahmedov N. Innovatsion ta’lim texnologiyalari. Toshkent, 2022.
10. Oliy ta’lim va maktab ta’limiga oid me’yoriy hujjatlar to‘plami. Toshkent, 2024.